

**ACORD 167/2012, de 7 de novembre, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**Recordatori a Televisió de Catalunya, SA, en relació amb el tractament del fet
religiós en els programes d'entreteniment**

1. Fets

En data 28 de setembre de 2012 va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) un escrit, via correu electrònic, sobre l'edició del 27 de setembre del programa *Polònia*, l'autoria del qual correspon a Pla Barcelona Interculturalitat.

L'escrit manifesta que en l'edició esmentada del programa *Polònia* es va emetre un "gag sobre el món àrab que [...] no ha sabut trobar l'equilibri entre la crítica humorística i el missatge rigorós i responsable", i demana que s'eviti reproduir aquest tipus de missatges.

2. Fonaments de dret

D'acord amb l'àmbit competencial que estableixen la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, i la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (en endavant, LCA), el Consell de l'Audiovisual de Catalunya es configura com l'organisme competent, entre d'altres, en relació amb el prestador del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat.

La LCA estableix, també, que correspon al CAC el foment de l'autoregulació. S'emmarquen en aquest context els *Criteris del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en matèria de tractament del fet religiós en els programes audiovisuals d'entreteniment*.

Entre altres aspectes, aquests *Criteris* recomanen la necessitat de:

[...]

2. Respectar i fomentar la llibertat religiosa en la seva dimensió col·lectiva com a valor social positiu, fet que implica un respecte a totes les confessions o entitats religioses, així considerades i reconegudes per l'ordenament jurídic.

[...]

5. Actuar amb especial responsabilitat i rigor en el cas d'expressions que puguin suscitar discriminacions per motius religiosos.

[...]

8. Acceptar que la crítica legítima en assumptes d'interès públic empara aquelles que puguin molestar, inquietar o disgustar en l'ànim d'un determinat conjunt de la ciutadania.

[...]

9. Rebutjar que, en virtut de la llibertat d'expressió, s'emetin apel·latius o expressions formalment injurioses desconnectades de la crítica legítima i innecessàries per al missatge que es vol difondre que pugui produir un dany injustificat al prestigi de les institucions religioses o a la dignitat de les persones que les representen.

D'altra banda, el *Manual d'ús*, part integrant del *Llibre d'estil de la CCMA*, estableix que:

"1. Continguts

1.3.5. Entreteniment

[...]

1.3.5.2.3. Continguts d'humor

L'humor, en totes les seves manifestacions, és present en l'oferta dels nostres mitjans. Des del més innocent fins al més àcid i des de la ironia subtil fins a la paròdia o la sàtira, l'humor, amb les diferents formes que adopta, constitueix un dels eixos de la programació d'entreteniment. La mirada humorística pot ajudar a entendre i a interpretar la realitat.

Protegim la llibertat de creació artística en què es basen els espais d'humor, amb els únics límits que la legalitat estableix per a la llibertat d'expressió. No ens riem de persones en situació de debilitat.

No utilitzem imatges de persones en un context i amb un objectiu clarament diferent de l'exposat en el moment d'obtenir-les, tret que la persona afectada hi consenti.

No elaborem ni difonem continguts humorístics basats en la vida privada de les persones.

[...]

3. Perspectiva i tractaments

[...]

3.3.9. El fet religiós

Respectem la llibertat religiosa de tothom, tant dels creients de qualsevol confessió com dels agnòstics o ateus.

Evitem generalitzar atribuint a confessions religioses concretes actituds o comportaments delictius o antisocials de determinades persones.

No confonem preceptes religiosos amb usos socials ni justifiquem per la religió actituds o actes que entrin en contradicció amb els valors democràtics, com ara l'ablació de clítoris o els matrimonis concertats.

Les religions poden ser objecte de crítica en els nostres continguts, incloent-hi els humorístics, sempre que respectem la dignitat de les persones".

3. Anàlisi del contingut del programa

L'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant l'Informe 116/2012, de 6 d'octubre, ha analitzat el contingut del gag "30 segons: Mahoma no està de broma", emès per TV3 el dia 27 de setembre de 2012 dins del programa *Polònia*.

Com a elements contextuais en l'informe, es té en compte el format del programa en què s'insereix el contingut analitzat. En aquest sentit, es pren en consideració que *Polònia* és un programa d'humor que tracta l'actualitat política catalana, espanyola i internacional.

L'altre element contextual és el moment en què es produeixen els esdeveniments socials i polítics de l'actualitat informativa que són objecte de parodia. El gag analitzat fa una sàtira sobre un tema d'actualitat com ho és la reacció d'alguns sectors del món islàmic davant la pel·lícula *La innocència dels musulmans*.

De l'anàlisi de les imatges i de l'off del gag se'n desprenen que, en dues ocasions, el discurs es restringeix als conceptes *integrisme* i *islam radical*, i atribueix als qui conformen aquests grups el fet de ser agents de les accions de considerar blasfem fer caricatures de Mahoma i d'establir prohibicions en el món islàmic.

D'altra banda, en el gag s'empren imatges reals de les revoltes als països àrabs associant-les, en alguna ocasió, a l'ús del concepte *islam*, de forma generalitzadora i sense cap adjectivació, definint-lo de manera irònica com a "[...] una religió de pau, que només registra accions violentes en països puntuals com Somàlia, Síria, Palestina, Iraq, Afganistan, Pakistan, Líban, Líbia, Egipte, Mauritània, Mali, Algèria i... algun altre... que no recordo".

En conseqüència, l'informe conclou que el contingut del gag no segueix els apartats 2 i 5 dels *Criteris del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en matèria de tractament del fet religiós en els programes audiovisuals d'entreteniment*, atès que:

«S'estableix una generalització del concepte *islam* associada a "accions violentes" i, així, s'atorga un valor social negatiu a aquesta confessió religiosa.

Converteix una confessió religiosa, l'islam, en agent d'unes accions que corresponen a un àmbit sociopolític: "accions violentes en països puntuals".

Relaciona les accions de protesta puntuals vinculades a les paròdies sobre la figura de Mahoma amb el moviment reivindicatiu i revolucionari que es viu als països àrabs des del 2010 i que s'ha anomenat la "Revolució democràtica àrab" o la "Primavera àrab".»

Així mateix, i pel que fa al *Manual d'ús del Llibre d'estil de la CCMA*, el gag no segueix el que exposa l'apartat "3.3.9. El fet religiós" dins del punt "3. Tractament i perspectiva", atès que:

«No s'ha evitat "generalitzar atribuint a confessions religioses concretes actituds o comportaments delictius o antisocials de determinades persones".

S'ha confós "preceptes religiosos amb usos socials" i han justificat "per la religió actituds o actes que entrin en contradicció amb els valors democràtics".»

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta els següents

ACORDS

1. Recordar a Televisió de Catalunya que cal extremar les mesures per tal d'evitar tractaments del fet religiós que puguin afavorir la reproducció d'estereotips discriminatoris envers qualsevol confessió i, molt especialment, cal evitar fer generalitzacions i associacions entre les religions i el comportament de grups concrets que poden portar a l'estigmatització i a l'atribució de valors negatius a les persones que les professen.
2. Notificar aquest Acord al Pla Barcelona Interculturalitat i a Televisió de Catalunya, SA.

Barcelona, 7 de novembre de 2012

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera i Bellés
Conseller secretari